

Agnieszka IGNASIAK, Maciej DRZONEK

Uniwersytet Szczeciński

Postrzeganie bezpieczeństwa przez samorządowców – wnioski z badań

Streszczenie: W artykule zaprezentowano własne wyniki badań dotyczących postrzegania bezpieczeństwa przez radnych wybranych gmin i miast z województwa zachodniopomorskiego i lubuskiego. Zostały one przeprowadzone na przełomie 2015 i 2016 r. W badaniu wzięło udział 126 radnych – 78,26% spośród tych, którzy formalnie pracowali w badanych radach. Rezultaty badań porównano do wniosków z badania ogółu Polaków przeprowadzonego przez CBOS pod koniec 2014 r. Dokonana analiza pokazała, że radni oceniają poziom bezpieczeństwa i czynniki mu zagrażające nieco odmiennie. Radni wykazywali większe obawy dotyczące chaosu politycznego w Polsce, napływu uchodźców, a także ataków cybernetycznych oraz zagrożeń terrorystycznych. Wykazano również, że na poglądy radnych wpływ miały takie czynniki jak płeć, staż samorządowy oraz preferencje polityczne.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, radni, bezpieczeństwo, zagrożenia dla bezpieczeństwa

Wprowadzenie

Bezpieczeństwo stało się w XXI w. jedną z najważniejszych wartości dla ludzi ze względu na to, że jest „czynnikiem determinującym rozwój w każdej dziedzinie życia ludzkiego” (Letkiewicz, 2012, s. 17). Niekiedy w literaturze przedmiotu można spotkać się ze stwierdzeniem, że bezpieczeństwo jest pojęciem nieokreślonym – trudnym do sprecyzowania (Ura, 1997, s. 97). Z drugiej strony pojęcie to było szeroko definiowane – bezpieczeństwo określa się często jako obiektywną sytuację, w której nie pojawiają się zagrożenia odczuwalne subiektywnie przez grupę społeczną lub jednostkę (zob. np. Klamut, 2012, s. 41; Korzeniowski, 2000, s. 437; Korzeniowski, 2001, s. 21). Jest to więc stan, dający poczucie pewności i gwarancję jego zachowania oraz szansę na doskonalenie, ciągły proces społeczny, w ramach którego podmioty działające starają się dostosować mechanizmy zapewniające im poczucie bezpieczeństwa (Skrabacz, 2007,

s. 43–45). Warto zatem podkreślić, iż postrzeganie bezpieczeństwa jest stanem subiektywnym, ponieważ dotyczy odczuć mentalnych jednostki lub grupy, że nie ma ona podstaw do obaw – poczucie bezpieczeństwa może zatem być odczuwane inaczej przez różne podmioty tej samej społeczności.

W odniesieniu do zbiorowości ludzkich bezpieczeństwo oznacza stan, w którym istnieje możliwość normalnego funkcjonowania składających się na nie jednostek oraz nie występują żadne zagrożenia dla jakichkolwiek ich dóbr, zarówno materialnych, jak i niematerialnych. Bezpieczeństwo odnosi się zatem do zachowania zdrowia i życia ludzkiego, a także utrzymania mienia i swobodnego korzystania z różnych przysługujących człowiekowi praw podmiotowych (zob. Misiuk, 2008, s. 16; Bonisławska, 2012, s. 225).

Przyglądając się kwestiom zapewnienia bezpieczeństwa, którego podmiotem są obywatele państwa, nie trudno dostrzec, iż zadania te są realizowane zarówno przez organy administracji rządowej, jak i samorządowej – na trzech poziomach: gminnym, powiatowym i wojewódzkim. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* wśród zadań własnych gmin wymieniono m.in. „porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli” (ustawa z dnia 8 marca 1990, art. 7 ust. 1 pkt 14). Tym samym wskazać trzeba, że zapewnienie bezpieczeństwa, należy do sfery zadań administracji publicznej i administracja ponosi odpowiedzialność za odpowiedni stan tych dziedzin w życiu codziennym (Wierzbowski, 2009, s. 952). Poznawczo interesujące wydawało się zatem przyjrzenie się jak samorządowcy postrzegają bezpieczeństwo i gdzie upatrują potencjalnych zagrożeń. Można bowiem postawić generalną tezę, że radni są grupą nieco bardziej zainteresowaną sprawami publicznymi niż ogół społeczeństwa – ubiegając się o mandaty w radach powinni przecież wykazywać się znajomością podstawowych spraw społeczno-politycznych, a co za tym idzie świadomość potencjalnych zagrożeń też powinni mieć bardziej wyostrzoną.

Niniejsze rozważania oparto na własnych badaniach przeprowadzonych wśród radnych dziesięciu gmin i miast z województw lubuskiego i zachodniopomorskiego: Drawska Pomorskiego, Goleniowa, Kamienia Pomorskiego, Kobylanki, Nowogardu, Starej Dąbrowy, Stargardu, Strzelec Krajeńskich oraz Świnoujścia. Do samorządowców¹ zasiadających w radach powyższych miejscowości zwrócono się o udzielenie odpowie-

¹ Liczba miejsc w poszczególnych radach: w Stargardzie – 23, w Goleniowie, Nowogardzie i Świnoujściu – po 21, w Drawsku Pomorskim, Kamieniu Pomorskim, Kobylance, Starej Dąbrowie i Strzelcach Krajeńskich – po 15.

dzi na pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety. Znalazły się w niej pytania zamknięte dotyczące oceny bezpieczeństwa w Polsce oraz możliwości wystąpienia w najbliższej przyszłości 12. potencjalnych zagrożeń². Ponadto respondentów poproszono o określenie wielkości miejscowości, w której pełnili funkcje radnych, płci, wykształcenia, stażu samorządowego (liczba kadencji), typu reprezentowanego komitetu wyborczego oraz preferencji partyjnych w wyborach parlamentarnych z 2015 r. W przeprowadzonych od grudnia 2015 do lutego 2016 roku badaniach wzięło udział 126 radnych, czyli 78,26% spośród formalnie zasiadających w radach.

Celem badań było zdiagnozowanie ocen radnych dotyczących poziomu bezpieczeństwa Polski oraz możliwości wystąpienia potencjalnych zagrożeń. Ponadto chciano sprawdzić, czy oceny radnych są zbieżne, czy różnią się z postrzeganiem powyższych zagadnień przez ogół społeczeństwa. Postawiono dwie zasadnicze hipotezy:

- a) ponieważ radni są respondentami bardziej świadomymi w sprawach publicznych, to ich postrzeganie potencjalnych zagrożeń jest bardziej wyostżone – pewne z nich mogą dostrzegać w większym zakresie od ogółu Polaków;
- b) radni minimalizują zagrożenia, na które mają wpływ, uwypuklając jednocześnie te, na które wpływu nie mają.

Rezultaty analizy zostaną najpierw przedstawione w korelacji do badań ogólnopolskich, przeprowadzonych w listopadzie 2014 r. przez Centrum Badania Opinii Społecznej i opublikowanych przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego w styczniu 2015 roku (*Ocena stanu bezpieczeństwa państwa*, 2014), które dotyczyły podobnej problematyki. Następnie wyniki badania radnych zostaną skorelowane z kilkoma zmiennymi: wielkością gminy, w której radni pełnią funkcje samorządowe, liczbą kadencji zasiadania w radach, typem reprezentowanego przez nich komitetu wyborczego oraz ich preferencjami politycznymi, płcią i wykształceniem.

Ocena stanu bezpieczeństwa – porównanie z badaniami CBOS

Punktem wyjścia do oceny stanu bezpieczeństwa stało się porównanie wyników badań własnych ze wspomnianym raportem przygotowanym

² Zapaści demograficznej; biedy; ataku cybernetycznego; niepokojów i protestów społecznych; wzrostu przestępczości; zagrożenie bezp. energetycznego; kryzysu finansowego i gosp.; migracji uchodźców do Polski; epidemii; ataku terrorystycznego; chaosu politycznego w Polsce; konfliktów na tle etnicznym lub religijnym.

na zlecenie Biura Bezpieczeństwa Narodowego w styczniu 2015 roku (dokonując porównań sumowano odpowiedzi „raczej tak” i „tak” oraz „raczej nie” i „nie”).

Konfrontacja odpowiedzi na pytanie zasadnicze (czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?) udzielonych przez respondentów CBOS oraz radnych wskazuje na wyższą pozytywną ocenę stanu bezpieczeństwa przez samorządowców (81%), w stosunku do ogółu Polaków (77%). Szczególnie widoczne jest to w odsetku osób, które w sposób zdecydowany udzieliły odpowiedzi twierdzącej („tak” – 14,3%). Zależności pomiędzy oceną bezpieczeństwa przez ogół społeczeństwa i samorządowców zebrano w tabeli 1.

Tabela 1

**Porównanie odpowiedzi na pytanie: Czy Pani/Pana zdaniem Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie? udzielonych w badaniu CBOS w 2014 r. oraz w badaniu radnych (XII 2015–II 2016, n=126).
Wartości w procentach**

Pytanie	Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
	nie	raczej nie	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	3,0	18,0	67,0	10,0	2,0
Radni 2015/2016	3,2	13,5	66,7	14,3	2,4

Źródło: Wyniki badań własnych oraz *Ocena stanu bezpieczeństwa państwa*, 2014.

Następny zestaw pytań dotyczył postrzegania potencjalnych zagrożeń. W pytaniach z tej grupy wskaźnikiem były odpowiedzi udzielone na pytanie: Jak badani sądzą, co i w jakim stopniu może w najbliższym czasie stanowić realne zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski? Szczegółowe zestawienie opinii na ten temat zawarto w tabeli 2.

Tabela 2

**Porównanie odpowiedzi na pytanie – Jak Pani/Pan sądzi, co i w jakim stopniu może w najbliższym czasie stanowić realne zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski? udzielonych w badaniu CBOS w XI 2014 r. oraz w badaniu radnych (XII 2015/I 2016, n=126).
Wartości w procentach**

Zagrożenie 1	Zapaść demograficzna, starzenie się społeczeństwa					
	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	4,0	27,0	14,0	42,0	9,0	3,0
Radni 2015/16	1,6	11,9	23,8	41,3	14,3	7,1

Zagrożenie 2		Narastająca bieda, złe warunki życia				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	4,0	31,0	16,0	35,0	13,0	1,0
Radni 2015/16	0,8	27,8	27,0	27,0	15,0	2,4
Zagrożenie 3		Atak cybernetyczny zakłócający działanie państwa, kradzież danych				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014 ^a	8,0	35,0	15,0	22,0	5,0	15,0
Radni 2015/16	3,2	13,5	23,8	38,9	17,5	3,2
Zagrożenie 4		Niepokoje i protesty społeczne				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	6,0	40,0	16,0	29,0	6,0	3,0
Radni 2015/16	5,6	15,9	25,4	36,5	15,9	0,8
Zagrożenie 5		Wzrost przestępczości, w tym przestępczości zorganizowanej				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014 ^b	3,0	37,0	24,0	28,0	6,0	2,0
Radni 2015/16	2,4	35,7	20,6	29,4	11,1	0,8
Zagrożenie 6		Zagrożenie bezp. energetycznego – braki w dostawie energii, gazu				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	8,0	42,0	16,0	25,0	4,0	5,0
Radni 2015/16	7,1	41,3	23,8	23,8	1,6	2,4
Zagrożenie 7		Poważny kryzys finansowy i gospodarczy				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	6,0	44,0	16,0	25,0	4,0	5,0
Radni 2015/16	1,6	20,6	28,6	27,0	19,8	2,4
Zagrożenie 8		Migracja uchodźców do Polski z terenów objętych konfliktami				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	6,0	49,0	16,0	21,0	3,0	4,0
Radni 2015/16	5,6	16,7	18,3	30,2	27,0	2,4
Zagrożenie 9		Rozprzestrzenianie się jakiejś choroby zakaźnej, epidemia				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	11,0	51,0	16,0	16,0	3,0	3,0
Radni 2015/16	13,5	39,0	12,7	24,6	6,3	4,0
Zagrożenie 10		Atak terrorystyczny w Polsce				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014	15,0	50,0	16,0	13,0	3,0	3,0
Radni 2015/16	5,6	28,6	19,8	28,6	13,5	4,0
Zagrożenie 11		Chaos polityczny w Polsce				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014 ^c	27,0	41,0	11,0	11,0	3,0	6,0
Radni 2015/16	6,3	9,5	19,8	30,2	32,5	1,6
Zagrożenie 12		Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce				
Skala	nie ma	raczej nie	50%	raczej tak	tak	trudno powiedzieć
CBOS 2014 ^d	15,0	45,0	16,0	17,0	3,0	5,0
Radni 2015/16	21,4	42,0	10,3	12,7	7,9	5,6

^a Zagrożenie określono: Atak w cyberprzestrzeni zakłócający działanie państwa (administracji, biznesu, banków, infrastruktury).

^b Wzrost przestępczości w Polsce.

^c Upadek rządu, chaos polityczny w Polsce.

^d Poważne konflikty pomiędzy różnymi grupami społecznymi w Polsce.

Źródło: Wyniki badań własnych oraz *Ocena stanu bezpieczeństwa państwa*, 2014.

Zagrożeniem, na które zwracali uwagę radni w najwyższym stopniu była możliwość wystąpienia chaosu politycznego – takie zagrożenie wskazało 62,7% badanych, podczas gdy we wcześniejszych badaniach CBOS zaledwie co ósmy Polak dopuszczał taką możliwość (14%). Wpływ na różnice w ocenie tego typu zagrożeń mogło mieć pojawienie się na polskiej scenie politycznej nowego ruchu społecznego (Komitet Obrony Demokracji), którego protesty były jesienią 2015 r. bardzo szeroko eksponowane przez niektóre media polskie.

Relatywnie wysoko radni oceniali także zagrożenie związane z atakiem cybernetycznym – obawiało się go aż 56,4% badanych, czyli prawie o 30% więcej niż wśród badanych przez CBOS jesienią 2014 r. (27%). Podobnie, również znacznie wyższy odsetek członków rad (42,1%) uznało za realny atak terrorystyczny – w 2014 roku 65% respondentów nie widziało takiego zagrożenia. Powyższe rozbieżności mogły być wynikiem większej świadomości rajców na temat wrażliwości systemów infrastrukturalnych na ich sparaliżowanie i wykorzystanie przez osoby trzecie (Suthorzewska, 2010, s. 373).

W postrzeganiu ponad połowy radnych zapaść demograficzna i starzenie społeczeństwa stanowiło realne ryzyko (55,6%). Opinie te były nieznacznie wyższe w porównaniu z badaniami przeprowadzonymi na reprezentatywnej grupie Polaków (51%). Warto jednak zauważyć, że odsetek badanych, którzy uważali, iż takie zagrożenie było mało realne lub nierealne wynosił zaledwie jedną ósmą (13,5%), a w badaniu CBOS – aż jedną trzecią (31%).

Narastająca bieda i złe warunki życia, to zagrożenie bardziej dostrzegalne przez ogół Polaków (48%) niż samorządowców (42%). Wynikać to mogło z faktu, iż ubóstwo jest analizowane na podstawie danych pochodzących z instytucji pomocy społecznej, które to dane corocznie przedstawiane są radnym w sprawozdaniach i od lat wykazują tendencję spadkową (*O ubóstwie*).

Prawie połowa lokalnych polityków uważała, że możliwym zagrożeniem dla bezpieczeństwa kraju są niepokoje i protesty społeczne (52,4%). To bardzo wysoki odsetek w porównaniu z badaniami z 2014 roku, gdzie Polacy w 35% uważali to zagrożenie jako realne.

Również znacząco wyższy odsetek radnych widział zagrożenia związane z migracją do Polski uchodźców (57,2% do 24%), co zapewne związane było z pogarszającą się w tym względzie sytuacją w Europie w ciągu całego 2015 r.

Postrzeganie stanu bezpieczeństwa koreluje najbardziej z opinią na temat wzrostu przestępczości. W przypadku rajców 40,5% odpowiedzi

potwierdzało możliwość wystąpienia takiego zagrożenia. Jest to o 5% wyższy odsetek niż u ogółu Polaków (34%).

W przypadku niebezpieczeństwa wystąpienia kryzysu finansowego i gospodarczego widać znaczną różnicę w odpowiedziach udzielonych przez samorządowców i badanych CBOS. Znaczna część tych pierwszych (46,8%) była przekonana o realności jego wystąpienia. Tylko 29% respondentów CBOS brała pod uwagę możliwości wystąpienia takiego kryzysu.

Zaledwie ok. jednej czwartej wszystkich badanych (radni – 25,4%, CBOS – 29%) dostrzegała zagrożenie bezpieczeństwa energetycznego kraju związanego z brakami w dostępie energii i gazu. Ponad 40% (radni – 41,3%, próba ogólnopolska – 42%) nie uważała, aby takie niebezpieczeństwo mogło wystąpić.

Co trzeci przedstawiciel władz samorządowych (30,9%) brał pod uwagę możliwość wybuchu epidemii czy zachorowań na chorobę zakaźną. Natomiast dopiero co piąty z respondentów CBOS widział takie niebezpieczeństwo (19%), a znaczna ich większość (62%) ją wykluczała. Różnice ocen dotyczących wystąpienia tego typu zagrożeń wynikać mogły z większej świadomości lokalnych polityków odnośnie stanu przygotowań samorządów do ochrony przed nimi, gdzie brakuje stosownego wyposażenia, a nieznaczące środki finansowe uniemożliwiają jego uzupełnienie (*Przygotowanie systemu*, 2013).

Ostatnim z porównywanych zagrożeń jest konflikt między grupami etnicznymi lub religijnymi. Zarówno z odpowiedzi udzielonych ankietowanym CBOS (60%), jak i z zdaniem samorządowców (63,4%) zagrożenie to było mało realne.

Wyniki z badania CBOS w 2014 r. oraz z badania radnych wskazują, że samorządowcy w większym stopniu obawiają się zagrożeń zewnętrznych, takich jak, groźba ataku cybernetycznego (56,4%) czy terrorystycznego (42,1%), migracja uchodźców (57,2%) i chaos polityczny (62,7%), aniżeli zagrożeń spowodowanych sytuacją społeczną, na które przede wszystkim zwracali uwagę ankietowani z próbki ogólnopolskiej. Badani przez CBOS najczęściej bowiem wskazywali na niebezpieczeństwa związane z kwestiami socjalnymi (48%) oraz demograficznymi (51%).

W świetle przedstawionej powyżej analizy porównawczej wyników badań przeprowadzonych przez CBOS oraz odpowiedzi udzielonych przez lokalnych polityków można zauważyć pewne różnice przy określaniu potencjalnych zagrożeń, co mogło wynikać z większej świadomości

w sprawach publicznych, a co za tym idzie, bardziej wyostrzonym postrzeganiem spraw związanych z bezpieczeństwem przez radnych.

Postrzeżenie zagrożeń w korelacji z innymi zmiennymi

Przedstawione powyżej porównanie odpowiedzi reprezentatywnej grupy ogółu Polaków i grupy samorządowców pozwoliły stwierdzić czy występują różnice w opinii na temat oceny stanu bezpieczeństwa państwa oraz czy postrzeżenie odnośnie rodzaju i skali potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski jest zbieżne, czy też występują w nim odmienności.

Powyższe zestawienie pokazało istnienie pewnych różnic w stwierdzeniach badanych z obydwu grup. Dla pełniejszego zrozumienia sposobu postrzegania niebezpieczeństw przez radnych przeprowadzono także analizę, która miała na celu zbadanie ewentualnych zależności między poszczególnymi czynnikami mogącymi wzmacniać lub osłabiać ich sposób oceniania rzeczywistości.

Dla większej przejrzystości, w poniższym opisie wszystkich korelacji, odpowiedzi dotyczące poszczególnych zagrożeń sumowano: „nie” i „raczej nie” jako „NIE” oraz „tak” i „raczej tak” jako „TAK”.

Czy Polska jest krajem bezpiecznym?

W pierwszej kolejności zostało porównane postrzeżenie zagrożeń przez radnych z ich ogólną percepcją bezpieczeństwa Polski – dane zebrano w tabeli 3.

Tabela 3

Porównanie postrzegania zagrożeń przez radnych z oceną bezpieczeństwa Polski. Wartości w procentach (n=126)

Zagrożenie 1		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Zapaść demograficzna, starzenie się społeczeństwa	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	1,6 <i>nie</i>	5,6	1,2	0,0	0,0	0,0
	11,9 <i>r. nie</i>	16,8	14,2	0,0	0,0	0,0
	23,8 <i>50%</i>	22,4	25,0	23,7	0,0	33,3
	41,3 <i>r. tak</i>	28,0	39,3	52,6	100,0	33,3
	14,3 <i>tak</i>	16,8	15,4	11,9	0,0	0,0
7,1 <i>tp</i>	11,2	4,8	11,9	0,0	33,3	

Zagrożenie 2			Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
			tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Narastająca bi- da, złe warunki życia	100		14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	0,8	nie	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	27,8	r. nie	39,2	32,1	5,9	0,0	0,0
	27,0	50%	22,4	28,6	29,6	0,0	33,3
	27,0	r. tak	16,8	27,4	35,6	50,0	0,0
	15,0	tak	5,6	11,8	29,6	50,0	33,3
	2,4	tp	11,2	0,0	0,0	0,0	33,3
Zagrożenie 3			Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
			tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Atak cyberne- tyczny zakłócają- cy działanie pań- stwa, kradzież danych	100		14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	3,2	nie	16,8	1,2	0,0	0,0	0,0
	13,5	r. nie	16,8	15,4	5,9	0,0	0,0
	23,8	50%	16,8	23,8	35,6	25,0	0,0
	38,9	r. tak	33,6	39,3	41,5	25,0	66,7
	17,5	tak	11,2	17,8	17,8	50,0	0,0
	3,2	tp	5,6	2,4	0,0	0,0	33,3
Zagrożenie 4			Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
			tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Niepokoje i pro- testy społeczne	100		14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	5,6	nie	16,8	4,8	0,0	0,0	0,0
	15,9	r. nie	16,8	15,4	23,7	0,0	0,0
	25,4	50%	39,2	28,6	5,9	0,0	0,0
	36,5	r. tak	22,4	36,9	35,6	100,0	33,3
	15,9	tak	5,6	14,2	35,6	0,0	33,3
	0,8	tp	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3
Zagrożenie 5			Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
			tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Wzrost przestęp- czości, w tym przestępczości zorganizowanej	100		14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	2,4	nie	11,2	0,0	5,9	0,0	0,0
	35,7	r. nie	49,7	41,7	5,9	0,0	0,0
	20,6	50%	16,8	20,2	23,7	25,0	33,3
	29,4	r. tak	16,8	26,2	52,6	50,0	33,3
	11,1	tak	5,6	11,8	11,9	25,0	0,0
	0,8	tp	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3
Zagrożenie 6			Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
			tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Zagrożenie bezp. energetycznego, braki w dostawie energii, gazu	100		14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	7,1	nie	11,2	3,6	17,8	0,0	0,0
	41,3	r. nie	49,7	42,9	29,6	50,0	0,0
	23,8	50%	22,4	27,4	17,8	0,0	33,3
	23,8	r. tak	5,6	25,0	29,6	50,0	33,3
	1,6	tak	5,6	1,2	0,0	0,0	0,0
	2,4	tp	5,6	0,0	5,9	0,0	33,3

Zagrożenie 7		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Poważny kryzys finansowy i gospodarczy	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	1,6 <i>nie</i>	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	20,6 <i>r. nie</i>	49,7	2,4	17,8	0,0	0,0
	28,6 <i>50%</i>	22,4	30,9	35,6	0,0	0,0
	27,0 <i>r. tak</i>	16,8	30,9	17,8	25,0	33,3
	19,8 <i>tak</i>	0,0	19,0	29,6	75,0	33,3
	2,4 <i>tp</i>	0,0	2,4	0,0	0,0	33,3
Zagrożenie 8		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Migracja uchodźców do Polski z terenów objętych konfliktami	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	5,6 <i>nie</i>	22,4	2,4	5,9	0,0	0,0
	16,7 <i>r. nie</i>	33,6	14,5	11,9	25,0	0,0
	18,3 <i>50%</i>	22,4	21,4	5,9	0,0	0,0
	30,2 <i>r. tak</i>	11,2	29,7	47,4	50,0	33,3
	27,0 <i>tak</i>	11,2	29,7	29,6	25,0	33,3
	2,4 <i>tp</i>	0,0	2,4	0,0	0,0	33,3
Zagrożenie 9		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Rozprzestrzenianie się jakiegś choroby zakaźnej, epidemia	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	13,5 <i>nie</i>	44,8	10,6	0,0	0,0	0,0
	39,0 <i>r. nie</i>	39,2	45,3	17,8	25,0	0,0
	12,7 <i>50%</i>	11,2	8,4	35,6	25,0	0,0
	24,6 <i>r. tak</i>	5,6	27,4	29,6	25,0	33,3
	6,3 <i>tak</i>	0,0	6,0	11,9	0,0	33,3
	4,0 <i>tp</i>	0,0	2,4	5,9	25,0	33,3
Zagrożenie 10		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Atak terrorystyczny w Polsce	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	5,6 <i>nie</i>	22,4	3,6	0,0	0,0	0,0
	28,6 <i>r. nie</i>	44,8	29,7	17,8	0,0	0,0
	19,8 <i>50%</i>	11,2	21,4	23,7	25,0	0,0
	28,6 <i>r. tak</i>	16,8	29,7	29,6	25,0	66,7
	13,5 <i>tak</i>	5,6	11,8	23,7	50,0	0,0
	4,0 <i>tp</i>	0,0	3,6	5,9	0,0	33,3
Zagrożenie 11		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?				
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp
Chaos polityczny w Polsce	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4
	6,3 <i>nie</i>	11,2	7,2	0,0	0,0	0,0
	9,5 <i>r. nie</i>	11,2	8,4	17,8	0,0	0,0
	19,8 <i>50%</i>	22,4	22,6	11,9	0,0	0,0
	30,2 <i>r. tak</i>	28,0	32,1	17,8	25,0	66,7
	32,5 <i>tak</i>	28,0	28,6	52,6	75,0	0,0
	1,6 <i>tp</i>	0,0	1,2	0,0	0,0	33,3

Zagrożenie 12		Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?					
		tak	raczej tak	raczej nie	nie	tp	
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100	14,3	66,7	13,5	3,2	2,4	
	21,4	<i>nie</i>	49,7	19,0	11,9	0,0	0,0
	42,0	<i>r. nie</i>	33,6	48,7	29,6	25,0	0,0
	10,3	<i>50%</i>	5,6	10,6	11,9	0,0	33,3
	12,7	<i>r. tak</i>	0,0	10,6	17,8	75,0	33,3
	7,9	<i>tak</i>	11,2	7,2	11,9	0,0	0,0
	5,6	<i>tp</i>	0,0	4,8	11,9	0,0	33,3

Źródło: Wyniki badań własnych.

Samorządowcy, którzy w swoich odpowiedziach stwierdzili, iż Polska „zdecydowanie jest krajem”, w którym żyje się bezpiecznie wskazali jako realne wystąpienie takich zagrożeń jak: chaos polityczny (56%), atak cybernetyczny (44,8%) oraz zapaść demograficzna (44,8%). Ponadto jako zagrożenie prawdopodobne w pięćdziesięciu procentach określili niepokoje i protesty społeczne (39,2%), czyli te, na które zasadniczo jako radni nie mają wpływu. Najmniej zagrażającymi Polsce, w ich ocenie, są: osłabienie bezpieczeństwa energetycznego (11,2%), niebezpieczeństwa epidemiologiczne (5,6%) oraz konflikty między grupami etnicznymi i religijnymi (11,2%).

Z kolei 66,7% respondentów udzieliło odpowiedzi „raczej tak” na pytanie o to, czy w Polsce żyje się bezpiecznie. W grupie tej najczęściej wskazywano następujące zagrożenia: wystąpienie chaosu politycznego (60,7%), migracje uchodźców (59,4%), atak cybernetyczny (57,1%), zapaść demograficzna (54,7%) oraz niepokoje i protesty społeczne (51,1%). Za najmniej realne niebezpieczeństwa uznano wystąpienie konfliktu pomiędzy grupami etnicznymi i religijnymi (67,6%) oraz zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (46,5%).

Radni, którzy określili Polskę jako kraj, w którym „raczej nie żyje się bezpiecznie” stanowili 13,5% badanych. W ich mniemaniu, w najbliższym czasie największe zagrożenie może stanowić migracja uchodźców (77%), niepokoje i protesty społeczne (71,2%), chaos polityczny (70,4%), jak również narastająca bieda i złe warunki życia (65,2%) oraz wzrost przestępczości (64,5%). Wynika stąd, że w grupie radnych wątpliwych w bezpieczeństwo Polski jej główne zagrożenia dotyczą kwestii politycznych, zwłaszcza polityki społecznej.

Ostatnią, najmniejszą grupę (3,2%) stanowili lokalni politycy, uważający, iż Polska „zdecydowanie nie jest” krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Obawiali się oni, że większość z wymienionych zagrożeń może wystąpić w Polsce. Jednak połowa z nich była zdania, że braki w dostawie

wach energii i gazu nam nie grożą, a co czwarty nie obawiał się migracji uchodźców, wybuchu epidemii lub konfliktu na tle etnicznym i religijnym.

W wyniku przedstawionego porównania można stwierdzić, iż bez względu na poczucie czy Polska jest krajem bezpiecznym czy nie, respondenci samorządowi najbardziej obawiali się zagrożeń o charakterze zewnętrznym oraz tych, które mogłyby wynikać z niekorzystnych zmian na polskiej scenie politycznej. Można domniemywać, iż radni po prostu obawiali się tego na co mają najmniejszy wpływ. Obawy dotyczące zagrożeń politycznych można zaś tłumaczyć posiadaniem przez nich różnych powiązań o charakterze politycznym.

Wielkość miejscowości a postrzeganie zagrożeń przez radnych

Wielkość miejscowości jako czynnik mogący zmieniać postrzeganie zagrożeń może mieć zasadnicze znaczenie, gdyż wspólnoty zamieszkujące mniejsze miejscowości są ze sobą silniej zintegrowane, co sprzyja zainteresowaniu losami wspólnoty i chęcią podejmowania działań na rzecz ogółu (Lewicka, 2006, s. 99–133).

Tabela 4

Porównanie postrzegania zagrożeń przez radnych z wielkością miejscowości, w której zasiadają w radzie gminy (miasta).

Wartości w procentach (n=126)

Zagrożenie 1		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuję:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Zapaść demograficzna starzenie się społeczeństwa	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	1,6 <i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	
	11,9 <i>r. nie</i>	33,3	10,5	0,0	13,0	1,0	0,0	
	23,8 <i>50%</i>	33,3	15,8	0,0	30,0	16,0	0,0	
	41,3 <i>r. tak</i>	33,3	47,4	83,0	35,0	42,0	100,0	
	14,3 <i>tak</i>	0,0	15,8	0,0	1,0	16,0	0,0	
7,1 <i>tp</i>	0,0	10,5	17,0	3,9	16,0	0,0		
Zagrożenie 2		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuję:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Narastająca bieda, złe warunki życia	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	0,8 <i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	
	27,8 <i>r. nie</i>	0,0	15,8	17,0	32,0	26,0	50,0	
	27,0 <i>50%</i>	100,0	36,8	0,0	26,0	26,0	0,0	
	27,0 <i>r. tak</i>	0,0	15,8	33,0	27,0	37,0	0,0	
	15,0 <i>tak</i>	0,0	26,3	50,0	12,0	5,3	50,0	
2,4 <i>tp</i>	0,0	5,3	0,0	1,3	5,3	0,0		

Zagrożenie 3		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Atak cybernetyczny zakłócający działanie państwa, kradzież danych	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	3,2	nie	00	5,3	0,0	3,9	0,0	
	13,5	r. nie	33,3	10,5	0,0	13,0	21,0	0,0
	23,8	50%	33,3	26,3	33,0	23,0	21,0	0,0
	38,9	r. tak	0,0	21,1	17,0	43,0	53,0	50,0
	17,5	tak	33,3	26,3	33,0	16,0	5,3	50,0
3,2	tp	0,0	10,5	17,0	1,3	0,0	0,0	
Zagrożenie 4		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Niepokoje i protesty społeczne	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	5,6	nie	0,0	10,5	0,0	6,5	0,0	0,0
	15,9	r. nie	33,3	5,3	0,0	18,0	21,0	0,0
	25,4	50%	33,3	10,5	17,0	29,0	32,0	0,0
	36,5	r. tak	33,3	47,4	33,0	32,0	37,0	100,0
	15,9	tak	0,0	21,1	50,0	14,0	11,0	0,0
0,8	tp	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 5		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Wzrost przestępczości, w tym przestępczości zorganizowanej	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	2,4	nie	0,0	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0
	35,7	r. nie	33,3	15,8	17,0	39,0	47,0	50,0
	20,6	50%	0,0	26,3	17,0	19,0	21,0	50,0
	29,4	r. tak	66,7	26,3	50,0	30,0	21,0	0,0
	11,1	tak	0,0	26,3	17,0	7,8	11,0	0,0
0,8	tp	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 6		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Zagrożenie bezp. energetycznego – braki w dostawie energii, gazu	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	7,1	nie	0,0	5,3	17,0	5,3	16,0	0,0
	41,3	r. nie	66,7	31,6	50,0	45,0	21,0	100,0
	23,8	50%	33,3	31,6	0,0	22,0	32,0	0,0
	23,8	r. tak	0,0	26,3	17,0	25,0	26,0	0,0
	1,6	tak	0,0	00	0,0	1,3	5,3	0,0
2,4	tp	0,0	5,3	17,0	1,3	0,0	0,0	
Zagrożenie 7		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Poważny kryzys finansowy i gospodarczy	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	1,6	nie	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0
	20,6	r. nie	66,7	15,8	0,0	19,0	26,0	50,0
	28,6	50%	0,0	10,5	33,0	32,0	37,0	0,0
	27,0	r. tak	33,3	36,8	50,0	25,0	21,0	0,0
	19,8	tak	0,0	31,6	17,0	18,0	16,0	50,0
2,4	tp	0,0	5,3	0,0	2,6	0,0	0,0	

Zagrożenie 8		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Migracja uchodźców do Polski z terenów objętych konfliktami	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	5,6	<i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	
	16,7	<i>r. nie</i>	0,0	10,5	0,0	19,0	16,0	50,0
	18,3	50%	66,7	10,5	17,0	18,0	21,0	0,0
	30,2	<i>r. tak</i>	33,3	42,1	67,0	25,0	32,0	0,0
	27,0	<i>tak</i>	0,0	31,6	17,0	27,0	32,0	0,0
2,4	<i>tp</i>	0,0	5,3	0,0	1,3	0,0	50,0	
Zagrożenie 9		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Rozprzestrzenianie się jakiejś choroby zakaźnej, epidemia	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	13,5	<i>nie</i>	33,3	10,5	0,0	10,0	32,0	0,0
	39,0	<i>r. nie</i>	33,3	10,5	33,3	47,0	37,0	50,0
	12,7	50%	33,3	5,3	33,3	9,1	21,0	50,0
	24,6	<i>r. tak</i>	0,0	42,1	33,3	25,0	11,0	0,0
	6,3	<i>tak</i>	0,0	15,8	0,0	6,5	0,0	0,0
4,0	<i>tp</i>	0,0	15,8	0,0	2,6	0,0	0,0	
Zagrożenie 10		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Atak terrorystyczny w Polsce	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	5,6	<i>nie</i>	0,0	5,3	0,0	7,8	0,0	0,0
	28,6	<i>r. nie</i>	33,3	15,8	17,0	29,0	47,0	0,0
	19,8	50%	0,0	15,8	33,0	18,0	26,0	50,0
	28,6	<i>r. tak</i>	33,3	26,3	33,0	30,0	21,0	50,0
	13,5	<i>tak</i>	33,3	31,6	17,0	10,0	5,3	0,0
4,0	<i>tp</i>	0,0	5,3	0,0	5,3	0,0	0,0	
Zagrożenie 11		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Chaos polityczny w Polsce	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	6,3	<i>nie</i>	0,0	5,3	0,0	3,9	21,0	0,0
	9,5	<i>r. nie</i>	0,0	5,3	0,0	14,0	0,0	0,0
	19,8	50%	33,3	15,8	0,0	23,0	16,0	0,0
	30,2	<i>r. tak</i>	0,0	36,8	33,3	30,0	32,0	0,0
	32,5	<i>tak</i>	66,7	31,6	66,7	29,0	32,0	50,0
1,6	<i>tp</i>	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	50,0	
Zagrożenie 12		Zasiadam w Radzie Miasta (Gminy), którą zamieszkuje:						
		<1 tys.	1–5 tys.	5–10 tys.	10–50 tys.	50–100 tys.	bo	
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100	2,4	15,1	4,8	61,1	15,1	1,6	
	21,4	<i>nie</i>	66,7	10,5	17,0	19,0	37,0	0,0
	42,0	<i>r. nie</i>	0,0	26,3	0,0	53,0	37,0	0,0
	10,3	50%	0,0	10,5	33,0	7,8	16,0	0,0
	12,7	<i>r. tak</i>	0,0	15,8	0,0	13,0	5,3	100,0
	7,9	<i>tak</i>	33,3	15,8	17,0	5,2	5,3	0,0
5,6	<i>tp</i>	0,0	21,1	33,0	1,3	0,0	0,0	

Źródło: Wyniki badań własnych.

Najliczniejszą grupę badanych stanowili radni reprezentujący miejscowości liczące od 10 do 50 tysięcy mieszkańców (61,1%). W ich opinii w najwyższym stopniu bezpieczeństwu Polski może zagrażać atak cybernetyczny i chaos polityczny (po 59%) oraz migracja uchodźców (52%). Najmniejszą obawę budziły ewentualne spory między grupami etnicznymi i religijnymi (18,2%) oraz bezpieczeństwo energetyczne (26,3%).

Po 15,1% stanowili lokalni politycy zasiadający w radach miejscowości od 1 do 5 tys. oraz od 50 do 100 tys. mieszkańców. U tych pierwszych największy niepokój wzbudzała migracja uchodźców – obawiało się jej prawie trzy czwarte respondentów (73,7%). W dalszej kolejności obawy radnych tej kategorii gmin dotyczyły: wystąpienia niepokojów społecznych (68,5%), kryzysu finansowego i gospodarczego (68,4%), chaosu politycznego (68,4%). Z kolei samorządowcy największych badanych miejscowości uznawali, że największe zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski mogą stanowić migracja uchodźców i chaos polityczny (wskazania po 64%). Za najmniej prawdopodobne zagrożenie uznano zaś wystąpienie konfliktu etnicznego i religijnego, wzrost ubóstwa oraz wybuch epidemii (po ok. 11%).

Samorządowcy reprezentujący rady miejscowości liczących od 5 do 10 tys. mieszkańców stanowili grupę najbardziej jednomyślną w swych odpowiedziach. Do największych zagrożeń zaliczyli oni: chaos polityczny (100% wskazań), migracje uchodźców (84%), niepokoje i protesty społeczne, pogarszające się warunki życia i zapaść demograficzną (po 83% wskazań). Za najmniej prawdopodobne uznano natomiast braki w dostawach energii i gazu (17%).

Najmniej liczną grupę stanowili rajcy (2,4%), którzy odpowiedzieli, że zasiadają w radzie, którą zamieszkuje do tysiąca mieszkańców. Ich zdaniem realnym zagrożeniem dla naszego kraju jest: chaos polityczny, atak terrorystyczny i wzrost przestępczości, we wszystkich przypadkach wskazało tak dwie trzecie respondentów.

W opinii badanych bez względu na wielkość miejscowości na plan pierwszy wysuwają się zagrożenia płynące z zewnątrz oraz te, które mógłby przynieść ewentualny chaos polityczny.

Płeć a postrzeganie zagrożeń przez radnych

Kolejne zestawienie zawarte w tabeli 5 pokazuje zależności pomiędzy postrzeganiem zagrożeń a płcią respondentów. W przeprowadzonych

badaniach wzięło udział ogółem 126 osób, w tym: 40 kobiet, co stanowi 32% ogółu badanych oraz 85 mężczyzn, to jest 67,5% (jedna osoba nie określiła swojej płci).

Tabela 5

**Płeć radnych a ich postrzegania zagrożeń.
Wartości w procentach (n=126)**

Zagrożenie 1			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Zapaść demograficzna, starzenie się społeczeństwa	100		32,0	67,5	0,8
	1,6	nie	2,5	1,2	0,0
	11,9	r. nie	15,0	11,0	0,0
	23,8	50%	27,5	22,0	0,0
	41,3	r. tak	32,5	45,0	100,0
	14,3	tak	12,5	15,0	0,0
	7,1	tp	10,0	5,9	0,0
Zagrożenie 2			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Narastająca bieda, złe warunki życia	100		32,0	67,5	0,8
	0,8	nie	2,5	0,0	0,0
	27,8	r. nie	22,5	31,0	0,0
	27,0	50%	32,5	26,0	0,0
	27,0	r. tak	25,0	27,0	0,0
	15,0	tak	17,5	13,0	100,0
	2,4	tp	0,0	3,5	0,0
Zagrożenie 3			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Atak cybernetyczny zakłócający działanie państwa, kradzież danych	100		32,0	67,5	0,8
	3,2	nie	7,5	1,2	0,0
	13,5	r. nie	10,0	15,0	0,0
	23,8	50%	30,0	21,0	0,0
	38,9	r. tak	32,5	42,0	0,0
	17,5	tak	17,5	16,0	100,0
	3,2	tp	2,5	3,5	0,0
Zagrożenie 4			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Niepokoje i protesty społeczne	100		32,0	67,5	0,8
	5,6	nie	7,5	4,7	0,0
	15,9	r. nie	5,0	21,0	0,0
	25,4	50%	27,5	25,0	0,0
	36,5	r. tak	47,5	31,0	100,0
	15,9	tak	12,5	18,0	0,0
	0,8	tp	0,0	1,2	0,0

Zagrożenie 5			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Wzrost przestępczości, w tym przestępczości zorganizowanej	100		32,0	67,5	0,8
	2,4	<i>nie</i>	5,0	1,2	0,0
	35,7	<i>r. nie</i>	30,0	40,0	0,0
	20,6	<i>50%</i>	20,0	20,0	100,0
	29,4	<i>r. tak</i>	35,0	26,0	0,0
	11,1	<i>tak</i>	10,0	12,0	0,0
	0,8	<i>tp</i>	0,0	1,2	0,0
Zagrożenie 6			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Zagrożenie bezp. energetycznego – braki w dostawie energii, gazu	100		32,0	67,5	0,8
	7,1	<i>nie</i>	10,0	5,9	0,0
	41,3	<i>r. nie</i>	35,0	44,0	100,0
	23,8	<i>50%</i>	27,5	22,0	0,0
	23,8	<i>r. tak</i>	22,5	25,0	0,0
	1,6	<i>tak</i>	2,5	1,2	0,0
	2,4	<i>tp</i>	2,5	2,4	0,0
Zagrożenie 7			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Poważny kryzys finan- sowy i gospodarczy	100		32,0	67,5	0,8
	1,6	<i>nie</i>	5,0	0,0	0,0
	20,6	<i>r. nie</i>	10,0	26,0	0,0
	28,6	<i>50%</i>	35,0	26,0	0,0
	27,0	<i>r. tak</i>	37,5	22,0	0,0
	19,8	<i>tak</i>	10,0	24,0	100,0
	2,4	<i>tp</i>	2,5	2,4	0,0
Zagrożenie 8			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Migracja uchodźców do Polski z terenów ob- jętych konfliktami	100		32,0	67,5	0,8
	5,6	<i>nie</i>	7,5	4,7	0,0
	16,7	<i>r. nie</i>	10,0	19,0	100,0
	18,3	<i>50%</i>	25,0	15,0	0,0
	30,2	<i>r. tak</i>	30,0	31,0	0,0
	27,0	<i>tak</i>	25,0	28,0	0,0
	2,4	<i>tp</i>	2,5	2,4	0,0
Zagrożenie 9			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Rozprzestrzenianie się jakiejs choroby zakaź- nej, epidemia	100		32,0	67,5	0,8
	13,5	<i>nie</i>	15,0	13,0	0,0
	39,0	<i>r. nie</i>	37,5	40,0	0,0
	12,7	<i>50%</i>	10,0	13,0	100,0
	24,6	<i>r. tak</i>	25,0	25,0	0,0
	6,3	<i>tak</i>	5,0	7,1	0,0
	4,0	<i>tp</i>	7,5	2,4	0,0

Zagrożenie 10			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Atak terrorystyczny w Polsce	100		32,0	67,5	0,8
	5,6	<i>nie</i>	7,5	4,7	0,0
	28,6	<i>r. nie</i>	25,0	31,0	0,0
	19,8	<i>50%</i>	22,5	18,0	100,0
	28,6	<i>r. tak</i>	32,5	27,0	0,0
	13,5	<i>tak</i>	10,0	15,0	0,0
	4,0	<i>tp</i>	2,5	4,7	0,0
Zagrożenie 11			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Chaos polityczny w Polsce	100		32,0	67,5	0,8
	6,3	<i>nie</i>	7,5	5,9	0,0
	9,5	<i>r. nie</i>	2,5	13,0	0,0
	19,8	<i>50%</i>	30,0	15,0	0,0
	30,2	<i>r. tak</i>	32,5	29,0	0,0
	32,5	<i>tak</i>	27,5	34,0	100,0
	1,6	<i>tp</i>	0,0	2,4	0,0
Zagrożenie 12			Płeć radnych:		
			kobieta	mężczyzna	bo
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100		32,0	67,5	0,8
	21,4	<i>nie</i>	17,5	24,0	0,0
	42,0	<i>r. nie</i>	37,5	45,0	0,0
	10,3	<i>50%</i>	12,5	9,4	0,0
	12,7	<i>r. tak</i>	15,0	11,0	100,0
	7,9	<i>tak</i>	15,0	4,7	0,0
	5,6	<i>tp</i>	2,5	7,1	0,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Kobiety – radne najbardziej obawiały się potencjalnych zagrożeń mających podłoże polityczne: wzrostu niepokoju i protestów społecznych oraz możliwego wystąpienia chaosu politycznego (po 60% wskazań). Mężczyźni uznawali co prawda, że chaos polityczny jest istotnym zagrożeniem (63%), ale wyraźnie akcentowali także inne zagrożenia: zapaść demograficzną (60%), migracje uchodźców (59%) oraz atak cybernetyczny (58%). Obie płci nie widziały poważnych zagrożeń związanych z dostawami energii i gazu, przy czym mężczyźni nie obawiali się konfliktów pomiędzy grupami etnicznymi i religijnymi. Tym samym analiza wyników badań wykazała, że płeć stanowiła istotny czynnik różnicujący sposób postrzegania zagrożeń przez respondentów samorządowych.

Wykształcenie a postrzeganie zagrożeń przez radnych

Kolejną zmienną analizowaną w korelacji z postrzeganiem zagrożeń był poziom wykształcenia respondentów. Zdecydowana ich większość zadeklarowała ukończenie edukacji na poziomie wyższym (67%), niepełna jedna trzecia określiła je jako średnie (28%). Nieznaczna część badanych posiadała wykształcenie zawodowe (1,6%) i podstawowe (2,4%), a 0,8% nie wskazało go. W tabeli nr 6 zawarto zależności pomiędzy wykształceniem badanych a postrzeganymi przez nich zagrożeniami.

Tabela 6

Porównanie postrzegania zagrożeń przez radnych z posiadaniem przez nich wykształceniem. Wartości w procentach (n=126)

Zagrożenie 1		Wykształcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Zapaść demogra- ficzna, starzenie się społeczeństwa	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	1,6	nie	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	
	11,9	r. nie	33,3	0,0	0,0	8,6	13,0	0,0
	23,8	50%	66,7	0,0	50,0	14,0	26,0	0,0
	41,3	r. tak	0,0	0,0	50,0	46,0	40,0	100,0
	14,3	tak	0,0	0,0	0,0	17,0	14,0	0,0
	7,1	tp	0,0	0,0	0,0	14,0	4,7	0,0
Zagrożenie 2		Wykształcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Narastająca bieda, złe warunki życia	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	0,8	nie	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0	
	27,8	r. nie	0,0	0,0	50,0	17,0	33,0	0,0
	27,0	50%	66,7	0,0	0,0	20,0	31,0	0,0
	27,0	r. tak	0,0	0,0	50,0	40,0	21,0	0,0
	15,0	tak	33,3	0,0	0,0	20,0	12,0	100,0
	2,4	tp	0,0	0,0	0,0	2,9	2,4	0,0
Zagrożenie 3		Wykształcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Atak cybernetyczny zakłócający działa- nie państwa, kradzież danych	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	3,2	nie	0,0	0,0	0,0	4,7	0,0	
	13,5	r. nie	33,3	0,0	0,0	17,0	12,0	0,0
	23,8	50%	33,3	0,0	50,0	17,0	26,0	0,0
	38,9	r. tak	33,3	0,0	0,0	51,0	35,0	0,0
	17,5	tak	0,0	0,0	50,0	20,0	15,0	100,0
	3,2	tp	0,0	0,0	0,0	8,6	1,2	0,0

Zagrozenie 4		Wysztalcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Niepokoje i protesty społeczne	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	5,6	nie	0,0	0,0	0,0	2,9	7,1	0,0
	15,9	r. nie	33,3	0,0	0,0	14,0	16,0	0,0
	25,4	50%	33,3	0,0	50,0	14,0	29,0	0,0
	36,5	r. tak	0,0	0,0	0,0	51,0	32,0	100,0
	15,9	tak	33,3	0,0	50,0	17,0	14,0	0,0
	0,8	tp	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0
Zagrozenie 5		Wysztalcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Wzrost przestępczości, w tym przestępczości zorganizowanej	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	2,4	nie	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	
	35,7	r. nie	33,3	0,0	50,0	26,0	40,0	0,0
	20,6	50%	33,3	0,0	0,0	17,0	21,0	100,0
	29,4	r. tak	33,3	0,0	0,0	37,0	27,0	0,0
	11,1	tak	0,0	0,0	50,0	20,0	7,1	0,0
	0,8	tp	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0
Zagrozenie 6		Wysztalcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Zagrozenie bezp. energetycznego – braki w dostawie energii, gazu	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	7,1	nie	0,0	0,0	0,0	11,0	5,9	0,0
	41,3	r. nie	33,3	0,0	50,0	43,0	40,0	100,0
	23,8	50%	66,7	0,0	50,0	14,0	26,0	0,0
	23,8	r. tak	0,0	0,0	0,0	31,0	22,0	0,0
	1,6	tak	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0
	2,4	tp	0,0	0,0	0,0	2,9	2,4	0,0
Zagrozenie 7		Wysztalcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Poważny kryzys finansowy i gospodarczy	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	1,6	nie	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	
	20,6	r. nie	66,7	0,0	50,0	11,0	22,0	0,0
	28,6	50%	0,0	0,0	0,0	26,0	32,0	0,0
	27,0	r. tak	0,0	0,0	50,0	37,0	24,0	0,0
	19,8	tak	33,3	0,0	0,0	23,0	18,0	100,0
	2,4	tp	0,0	0,0	0,0	5,7	1,2	0,0
Zagrozenie 8		Wysztalcenie radnych:						
		podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo	
Migracja uchodźców do Polski z terenów objętych konfliktami	100	2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8	
	5,6	nie	0,0	0,0	2,9	7,1	0,0	
	16,7	r. nie	0,0	0,0	50,0	17,0	15,0	100,0

	18,3	50%	66,7	0,0	0,0	5,7	22,0	0,0
	30,2	<i>r. tak</i>	0,0	0,0	50,0	40,0	27,0	0,0
	27	<i>tak</i>	33,3	0,0	0,0	31,0	26,0	0,0
	2,4	<i>tp</i>	0,0	0,0	0,0	5,7	1,2	0,0
Zagrożenie 9			Wysztalcenie radnych:					
			podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo
Rozprzestrzenianie się jakiejś choroby zakaźnej, epidemia	100		2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8
	13,5	<i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	14,0	14,0	0,0
	39,0	<i>r. nie</i>	33,3	0,0	50,0	37,0	40,0	0,0
	12,7	50%	33,3	0,0	0,0	8,6	13,0	100,0
	24,6	<i>r. tak</i>	0,0	0,0	50,0	23,0	26,0	0,0
	6,3	<i>tak</i>	33,3	0,0	0,0	11,0	3,5	0,0
	4,0	<i>tp</i>	0,0	0,0	0,0	8,6	2,4	0,0
Zagrożenie 10			Wysztalcenie radnych:					
			podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo
Atak terrorystyczny w Polsce	100		2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8
	5,6	<i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	2,9	7,1	0,0
	28,6	<i>r. nie</i>	33,3	0,0	50,0	17,0	33,0	0,0
	19,8	50%	0,0	0,0	50,0	20,0	19,0	100,0
	28,6	<i>r. tak</i>	33,3	0,0	0,0	43,0	24,0	0,0
	13,5	<i>tak</i>	33,3	0,0	0,0	17,0	12,0	0,0
	4,0	<i>tp</i>	0,0	0,0	0,0	2,9	4,7	0,0
Zagrożenie 11			Wysztalcenie radnych:					
			podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo
Chaos polityczny w Polsce	100		2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8
	6,3	<i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	5,7	7,1	0,0
	9,5	<i>r. nie</i>	0,0	0,0	0,0	8,6	11,0	0,0
	19,8	50%	33,3	0,0	50,0	8,6	24,0	0,0
	30,2	<i>r. tak</i>	33,3	0,0	50,0	43,0	25,0	0,0
	32,5	<i>tak</i>	33,3	0,0	0,0	31,0	33,0	100,0
	1,6	<i>tp</i>	0,0	0,0	0,0	5,7	0,0	0,0
Zagrożenie 12			Wysztalcenie radnych:					
			podsta- wowe	gimna- zjalne	zawo- dowe	średnie	wyższe	bo
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100		2,4	0,0	1,6	28,0	67,0	0,8
	21,4	<i>nie</i>	66,7	0,0	50,0	20,0	20,0	0,0
	42,0	<i>r. nie</i>	0,0	0,0	50,0	26,0	51,0	0,0
	10,3	50%	0,0	0,0	0,0	11,0	11,0	0,0
	12,7	<i>r. tak</i>	33,3	0,0	0,0	20,0	8,2	100,0
	7,9	<i>tak</i>	0,0	0,0	0,0	11,0	7,1	0,0
	5,6	<i>tp</i>	0,0	0,0	0,0	14,0	2,4	0,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Lokalni politycy legitymujący się wykształceniem wyższym przede wszystkim wskazywali na obawy dotyczące wystąpienia w Polsce chaosu politycznego (58%), migracji uchodźców (53%) oraz zapaści demograficznej i starzenia się społeczeństwa (54%). Nie dostrzegali natomiast zagrożenia spowodowanego konfliktem na tle etnicznym czy religijnym – 15,3%.

Grupa respondentów mająca średnie wykształcenie w dwóch trzecich dostrzegała możliwość powstania w kraju chaosu politycznego (74%) oraz masowego napływu uchodźców z terenów objętych konfliktem zbrojnym i zagrożenia cybernetycznego (po 71%).

Rajcy, którzy zakończyli swoją edukację na poziomie szkoły podstawowej niepokoił ich sytuacją polityczną oraz możliwością ataku terrorystycznego (po 66,6%). Nie przewidywali natomiast braków w dostawie energii i gazu oraz zapaści demograficznej (wskazania po 0%).

Ostatnią grupę stanowi badani z wykształceniem zawodowym. W ocenie połowy z nich źródłem niepokoju jest starzenie się społeczeństwa, możliwy chaos polityczny, niepokoje społeczne oraz atak cybernetyczny.

Jak widać wykształcenie nie różnicuje zasadniczo postrzegania zagrożeń – badani posiadający różne doświadczenie edukacyjne jako priorytetowe wskazywali zagrożenia związane z następstwami konfliktów o charakterze politycznym. Warto jednak zauważyć, że respondenci posiadający wykształcenie wyższe dostrzegali ten typ zagrożenie w nieco niższym stopniu.

Liczba kadencji a postrzeganie zagrożeń przez radnych

Najkrótszy staż w samorządzie terytorialnym (pierwsza kadencja) miała blisko połowa badanych (49,2%), a jedna czwarta zasiadała w radach drugą kadencję (26,2%). Pozostali radni posiadali większe doświadczenie: trzech kadencji (12,7%), czterech (8,7%) oraz ponad czterech kadencji (2,4%). Korelację pomiędzy doświadczeniem w pracy samorządowej a postrzeganiem zagrożeń zawarto w tabeli 7.

Radni po raz pierwszy zasiadający w samorządzie lokalnym najbardziej obawiali się wystąpienia chaosu politycznego (64,6%), a także niepokojów i protestów społecznych oraz migracji uchodźców na co wskazała ponad połowa z nich (56,5%).

Tabela 7

**Porównanie postrzegania zagrożeń z liczbą kadencji radnych.
Wartości w procentach (n=126)**

Zagrożenie 1		Jestem radnym kadencję:						
		pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo	
Zapaść demograficzna, starzenie się społeczeństwa	100	49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8	
	1,6	<i>nie</i>	0,0	0,0	0,0	18,4	0,0	0,0
	11,9	<i>r. nie</i>	16,1	9,2	12,6	0,0	0,0	0,0
	23,8	50%	22,6	36,3	12,6	18,4	0,0	0,0
	41,3	<i>r. tak</i>	41,9	24,4	55,9	55,2	6,7	100,0
	14,3	<i>tak</i>	9,8	24,4	18,9	0,0	33,3	0,0
	7,1	<i>tp</i>	4,8	6,1	0,0	9,2	0,0	0,0
Zagrożenie 2		Jestem radnym kadencję:						
		pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo	
Narastająca bieda, złe warunki życia	100	49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8	
	0,8	<i>nie</i>	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	27,8	<i>r. nie</i>	11,6	33,2	25,2	46,0	33,3	0,0
	27,0	50%	19,3	45,4	31,5	27,6	0,0	0,0
	27,0	<i>r. tak</i>	35,6	18,3	18,9	18,4	33,3	0,0
	15,0	<i>tak</i>	19,3	3,1	18,9	9,2	33,3	100,0
	2,4	<i>tp</i>	3,3	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 3		Jestem radnym kadencję:						
		pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo	
Atak cybernetyczny zakłócający działanie państwa, kradzież danych	100	49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8	
	3,2	<i>nie</i>	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	13,5	<i>r. nie</i>	11,4	15,3	18,9	27,6	0,0	0,0
	23,8	50%	27,4	24,4	12,6	18,4	0,0	0,0
	38,9	<i>r. tak</i>	29,1	51,5	44,1	64,4	66,7	0,0
	17,5	<i>tak</i>	20,9	9,2	18,9	27,6	33,3	100,0
	3,2	<i>tp</i>	4,9	0,0	6,3	9,2	0,0	0,0
Zagrożenie 4		Jestem radnym kadencję:						
		pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo	
Niepokoje i protesty społeczne	100	49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8	
	5,6	<i>nie</i>	6,5	3,1	12,6	0,0	0,0	0,0
	15,9	<i>r. nie</i>	11,4	21,4	12,6	27,6	33,3	0,0
	25,4	50%	24,2	30,2	18,9	36,8	0,0	0,0
	36,5	<i>r. tak</i>	35,6	36,3	44,1	27,6	33,3	100,0
	15,9	<i>tak</i>	20,9	9,2	12,6	9,2	33,3	0,0
	0,8	<i>tp</i>	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 5		Jestem radnym kadencję:						
		pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo	
Wzrost przestępczości, w tym przestępczości zorganizowanej	100	49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8	
	2,4	<i>nie</i>	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	35,7	<i>r. nie</i>	32,3	39,3	31,5	55,2	33,3	0,0
	20,6	50%	19,3	24,4	31,5	0,0	0,0	100,0
	29,4	<i>r. tak</i>	29,1	30,2	18,9	36,8	66,7	0,0
	11,1	<i>tak</i>	14,4	3,1	18,9	9,2	0,0	0,0
	0,8	<i>tp</i>	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Zagrożenie 6			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Zagrożenie bezp. energe- tycznego – bra- ki w dostawie energii, gazu	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	7,1	nie	11,4	0,0	6,3	9,2	0,0	0,0
	41,3	r. nie	33,9	42,4	55,9	55,2	33,3	100,0
	23,8	50%	29,1	24,4	12,6	18,4	0,0	0,0
	23,8	r. tak	20,9	30,2	18,9	18,4	66,7	0,0
	1,6	tak	1,6	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0
2,4	tp	3,3	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 7			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Poważny kryzys finansowy i go- spodarczy	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	1,6	nie	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	20,6	r. nie	14,4	27,1	31,5	9,2	33,3	0,0
	28,6	50%	32,3	33,2	6,3	36,8	0,0	0,0
	27,0	r. tak	27,4	30,2	12,6	27,6	66,7	0,0
	19,8	tak	20,9	6,1	44,1	18,4	0,0	100,0
2,4	tp	1,6	3,1	6,3	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 8			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Migracja uchodźców do Polski z tere- nów objętych konfliktami	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	5,6	nie	8,1	3,1	0,0	0,0	33,3	0,0
	16,7	r. nie	9,8	24,4	25,2	18,4	0,0	100,0
	18,3	50%	22,6	15,3	12,6	18,4	0,0	0,0
	30,2	r. tak	32,3	24,4	44,1	27,6	0,0	0,0
	27,0	tak	24,2	30,2	18,9	36,8	66,7	0,0
2,4	tp	3,3	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 9			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Rozprzestrze- nianie się jakiejs choroby zakaź- nej, epidemia	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	13,5	nie	17,7	6,1	0,0	27,6	33,3	0,0
	39,0	r. nie	37,2	54,6	37,8	18,4	0,0	0,0
	12,7	50%	14,4	12,2	0,0	18,4	0,0	100,0
	24,6	r. tak	24,2	15,3	37,8	27,6	66,7	0,0
	6,3	tak	6,5	3,1	12,6	9,2	0,0	0,0
4,0	tp	1,6	6,1	12,6	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 10			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Atak terrorys- tyczny w Polsce	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	5,6	nie	18,3	3,1	0,0	9,2	0,0	0,0
	28,6	r. nie	32,3	3,2	18,9	27,6	0,0	0,0
	19,8	50%	14,4	33,2	6,3	27,6	0,0	100,0
	28,6	r. tak	29,1	24,4	37,8	9,2	100,0	0,0
	13,5	tak	11,4	6,1	31,5	27,6	0,0	0,0
4,0	tp	4,9	3,1	6,3	0,0	0,0	0,0	

Zagrożenie 11			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Chaos polityczny w Polsce	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	6,3	nie	18,3	3,1	6,3	9,2	0,0	0,0
	9,5	r. nie	6,5	18,3	6,3	9,2	0,0	0,0
	19,8	50%	19,3	27,1	6,3	27,6	0,0	0,0
	30,2	r. tak	25,8	33,2	37,8	27,6	66,7	0,0
	32,5	tak	38,8	15,3	44,1	27,6	33,3	100,0
	1,6	tp	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 12			Jestem radnym kadencję:					
			pierwszą	drugą	trzecią	czwartą	>czwartą	bo
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100		49,2	26,2	12,7	8,7	2,4	0,8
	21,4	nie	19,3	18,3	18,9	46,0	33,3	0,0
	42	r. nie	45,1	51,5	18,9	36,8	33,3	0,0
	10,3	50%	18,3	15,3	18,9	0,0	0,0	0,0
	12,7	r. tak	11,4	12,2	12,6	9,2	33,3	100,0
	7,9	tak	9,8	3,1	12,6	9,2	0,0	0,0
	5,6	tp	6,5	0,0	18,9	0,0	0,0	0,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Z kolei radni posiadający staż dwóch kadencji najczęściej wskazywali zagrożenia o charakterze cybernetycznym (60,7%) oraz związane z dużym napływem uchodźców z krajów objętych konfliktem zbrojnym (54,6%).

81,9% samorządowców zasiadających w radach od trzech kadencji oceniło, że mogący wystąpić chaos na scenie politycznej był największym zagrożeniem. Stosunkowo duży odsetek tej części respondentów wskazał także na zagrożenia terrorystyczne (69,3%) i migracje uchodźców (63%).

Politycy zasiadający w samorządzie od czterech kadencji zwracali uwagę na możliwość ataków cybernetycznych (92%) oraz migracje uchodźców (64,4%). Dość podobnie potencjalne zagrożenia oceniali radni z najdłuższym stażem samorządowym – największe obawy wśród nich wzbudzały: zagrożenia o charakterze cybernetycznym (100%), atak terrorystyczny, chaos na scenie politycznej, rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej (po 66,7%).

W świetle przedstawionej analizy widać, że staż w samorządzie jest drugim po płci czynnikiem różnicującym postrzeganie zagrożeń. Większe doświadczenie w pracy w samorządzie wpływało na częstsze wskazywanie niebezpieczeństw o charakterze cybernetycznym, co mogło wynikać z głębszej wiedzy radnych na temat rzeczywistych zabezpieczeń w tej dziedzinie.

Postrzeganie zagrożeń przez radnych a reprezentowany przez nich typ komitetu wyborczego

Rywalizacja o mandaty radnych gmin i miast od 2014 r. odbywa się w Polsce wedle zasad ordynacji większościowej (JOW) lub proporcjonalnej (tylko miasta na prawach powiatu)³. Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku formalnie do udziału w wyborach są uprawnione komitety zarejestrowane przez: partie polityczne startujące indywidualnie (KWP) lub w koalicjach, grupy wyborców (komitety wyborcze wyborców – KWW) oraz komitety organizacji społecznych (KWO). W praktyce, z uwagi na częste zjawisko rejestrowania KWW przez działaczy partii politycznych (tzw. komitety niby-bezpartyjne) charakter podmiotów występujących w wyborach lokalnych jest nieco trudniejszy do określenia (Drzonek, 2014, s. 97–112). W tabeli nr 8 zestawiono postrzeganie zagrożeń przez radnych z reprezentowanymi przez nich formalnie komitetami. Najliczniejszą grupę stanowili respondenci z KWW (62,7%). Partie polityczne reprezentowało 24,6% badanych, KWO – 5,6%, a 7,1% nie udzieliło informacji na ten temat.

Tabela 8

Postrzeganie zagrożeń przez radnych a reprezentowany przez nich typ komitetu wyborczego. Wartości w procentach (n=126)

Zagrożenie 1			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Zapaść demograficzna, starzenie się społeczeństwa	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	1,6	<i>nie</i>	2,5	0,0	0,0	0,0
	11,9	<i>r. nie</i>	7,6	14,3	22,6	11,1
	23,8	<i>50%</i>	26,6	0,0	22,6	22,2
	41,3	<i>r. tak</i>	41,8	57,1	35,5	44,4
	14,3	<i>tak</i>	13,9	28,6	9,7	22,2
	7,1	<i>tp</i>	7,6	0,0	9,7	0,0
Zagrożenie 2			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Narastająca bieda, złe warunki życia	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	0,8	<i>nie</i>	1,3	0,0	0,0	0,0
	27,8	<i>r. nie</i>	30,4	28,6	22,6	22,2
	27,0	<i>50%</i>	31,6	0,0	29,0	11,1
	27,0	<i>r. tak</i>	22,8	42,9	29,0	33,3
	15,0	<i>tak</i>	11,4	28,6	19,4	22,2
	2,4	<i>tp</i>	2,5	0,0	0,0	11,1

³ W grupie badanych radnych tylko więc rajcy Świnoujścia ubiegali się o miejsca w radzie startując z list wyborczych.

Zagrożenie 3			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Atak cybernetyczny zakłócający działanie państwa, kradzież danych	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	3,2	<i>nie</i>	5,1	0,0	0,0	0,0
	13,5	<i>r. nie</i>	12,7	14,3	16,1	11,1
	23,8	<i>50%</i>	22,8	28,6	32,3	0,0
	38,9	<i>r. tak</i>	35,4	42,9	38,7	66,7
	17,5	<i>tak</i>	20,3	14,3	9,7	22,2
	3,2	<i>tp</i>	3,8	0,0	3,22	0,0
Zagrożenie 4			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Niepokoje i protesty społeczne	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	5,6	<i>nie</i>	6,3	0,0	6,5	0,0
	15,9	<i>r. nie</i>	15,2	14,3	22,6	0,0
	25,4	<i>50%</i>	27,8	28,6	19,4	22,2
	36,5	<i>r. tak</i>	34,2	42,9	35,5	55,6
	15,9	<i>tak</i>	15,2	14,3	16,1	22,2
	0,8	<i>tp</i>	1,3	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 5			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Wzrost przestępczości, w tym przestępczości zorganizowanej	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	2,4	<i>nie</i>	3,8	0,0	0,0	0,0
	35,7	<i>r. nie</i>	35,4	28,6	38,7	33,3
	20,6	<i>50%</i>	20,3	28,6	19,4	22,2
	29,4	<i>r. tak</i>	27,8	42,9	29,0	33,3
	11,1	<i>tak</i>	11,4	0,0	12,9	11,1
	0,8	<i>tp</i>	1,3	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 6			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Zagrożenie bezp. energetycznego – braki w dostawie energii, gazu	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	7,1	<i>nie</i>	5,1	14,3	9,7	11,1
	41,3	<i>r. nie</i>	36,7	57,1	45,2	55,6
	23,8	<i>50%</i>	29,1	14,3	19,4	0,0
	23,8	<i>r. tak</i>	24,1	14,3	22,6	33,3
	1,6	<i>tak</i>	2,5	0,0	0,0	0,0
	2,4	<i>tp</i>	2,5	0,0	3,2	0,0
Zagrożenie 7			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Poważny kryzys finansowy i gospodarczy	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	1,6	<i>nie</i>	2,5	0,0	0,0	0,0
	20,6	<i>r. nie</i>	21,5	14,3	19,4	22,2
	28,6	<i>50%</i>	25,3	42,9	38,7	11,1
	27,0	<i>r. tak</i>	31,6	28,6	12,9	33,3
	19,8	<i>tak</i>	15,2	14,3	29,0	33,3
	2,4	<i>tp</i>	3,8	0,0	0,0	0,0

Zagrożenie 8			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Migracja uchodźców do Polski z terenów objętych konfliktami	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	5,6	<i>nie</i>	8,9	0,0	0,0	0,0
	16,7	<i>r. nie</i>	13,9	14,3	22,6	22,2
	18,3	<i>50%</i>	20,3	14,3	12,9	22,2
	30,2	<i>r. tak</i>	30,4	42,9	22,6	44,4
	27,0	<i>tak</i>	22,8	28,6	41,9	11,1
	2,4	<i>tp</i>	3,8	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 9			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Rozprzestrzenianie się jakiejś choroby zakaźnej, epidemia	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	13,5	<i>nie</i>	15,2	0,0	12,9	11,1
	39,0	<i>r. nie</i>	35,4	57,1	45,2	33,3
	12,7	<i>50%</i>	11,4	28,6	9,7	22,2
	24,6	<i>r. tak</i>	26,6	14,3	22,6	22,2
	6,3	<i>tak</i>	6,3	0,0	9,7	0,0
	4,0	<i>tp</i>	5,1	0,0	0,0	11,1
Zagrożenie 10			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Atak terrorystyczny w Polsce	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	5,6	<i>nie</i>	8,7	0,0	0,0	0,0
	28,6	<i>r. nie</i>	22,8	14,3	45,2	33,3
	19,8	<i>50%</i>	22,8	57,1	0,0	33,3
	28,6	<i>r. tak</i>	25,3	14,3	38,7	33,3
	13,5	<i>tak</i>	15,2	14,3	12,9	0,0
	4,0	<i>tp</i>	5,1	0,0	3,2	0,0
Zagrożenie 11			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Chaos polityczny w Polsce	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	6,3	<i>nie</i>	5,1	0,0	12,9	0,0
	9,5	<i>r. nie</i>	7,6	28,6	12,9	0,0
	19,8	<i>50%</i>	21,5	14,3	19,4	11,1
	30,2	<i>r. tak</i>	32,9	0,0	22,6	55,6
	32,5	<i>tak</i>	30,4	57,1	32,3	33,3
	1,6	<i>tp</i>	2,5	0,0	0,0	0,0
Zagrożenie 12			Otrzymałem mandat startując z komitetu:			
			KWW	KWO	KWP	bo
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100		62,7	5,6	24,6	7,1
	21,4	<i>nie</i>	25,3	0,0	16,1	22,2
	42,0	<i>r. nie</i>	39,2	28,6	58,1	22,2
	10,3	<i>50%</i>	13,9	28,6	0,0	0,0
	12,7	<i>r. tak</i>	8,7	14,3	12,9	44,4
	7,9	<i>tak</i>	8,7	0,0	9,7	0,0
	5,6	<i>tp</i>	3,8	28,6	3,2	11,1

Źródło: Wyniki badań własnych.

Samorządowcy startujący w wyborach z KWW, źródło największych obaw upatrywali w chaosie politycznym (63,3%), jak również w zapaści demograficznej i prawdopodobieñstwie wystąpienia ataku cybernetycznego (po 55,7%).

Respondenci reprezentujący komitety partii politycznych obawiali się masowej migracji uchodźców (64,5%), niepokoju społecznego oraz kryzysu finansowego i gospodarczego, na co wskazywało po 51,6%. Nieco inaczej intensywność potencjalnych zagrożeń dostrzegali reprezentanci KWO. Za największe zagrożenie w tej grupie uznano zapaść demograficzną (85,7%), a w dalszej kolejności – narastającą biedę oraz masowy napływ uchodźców (po 71,5% wskazań).

Jak można zauważyć, radni afiliowani partyjnie częściej zwracali uwagę na zagrożenia o charakterze międzynarodowym, a respondenci z KWW, a zwłaszcza z KWO, w większym stopniu obawiali się negatywnych konsekwencji zapaści demograficznej i innych niebezpieczeństw o charakterze społecznym.

Postrzeżenie zagrożeń przez radnych a ich preferencje partyjne

Ostatnim czynnikiem, który skorelowano z postrzeżaniem zagrożeń przez radnych były ich preferencje partyjne, które określano na podstawie deklaracji badanych o tym, na kogo głosowali w wyborach parlamentarnych z 2015 r. (informacji tej nie ujawniło 9,5% badanych). Zestawienie zawarto w tabeli 9.

Tabela 9

Porównanie postrzeżania zagrożeń z preferencjami partyjnymi radnych, wartości w procentach (n=126)

Zagrożenie 1		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:										
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo
Zapaść demograficzna, starzenie się społeczeństwa	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5
	1,6	nie	0,0	0,0	0,0	7,8	0,0	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0
	11,9	r. nie	7,6	10,8	18,2	31,1	11,3	0,0	0,0	11,3	100,0	0,0
	23,8	50%	24,8	35,6	27,3	15,5	11,3	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0
	41,3	r. tak	45,0	32,0	45,5	38,8	56,3	100,0	0,0	33,8	0,0	100,0
	14,3	tak	12,6	7,2	9,1	7,8	22,5	0,0	0,0	33,8	0,0	0,0
7,1	tp	10,1	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 2		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:										
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo
Narastają-	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5

Zagrożenie 7		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:											
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo	
Poważny kryzys finansowy i gospodarczy	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5	
	1,6	nie	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	20,6	r. nie	15,1	18,0	9,1	46,6	22,5	0,0	0,0	33,8	0,0	25,3	
	28,6	50%	27,4	39,2	18,2	31,1	33,8	0,0	0,0	22,5	0,0	16,8	
	27,0	r. tak	27,4	32,0	45,5	15,5	22,5	0,0	0,0	22,5	0,0	25,3	
	19,8	tak	22,3	3,6	27,3	7,8	22,5	100,0	0,0	22,5	100,0	50,0	33,7
2,4	tp	2,5	7,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 8		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:											
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo	
Migracja uchodźców do Polski z terenów objętych konfliktami	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5	
	5,6	nie	12,6	0,0	9,1	0,0	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0	
	16,7	r. nie	17,6	7,2	18,2	38,8	0,0	0,0	0,0	22,5	0,0	25,3	
	18,3	50%	24,8	14,4	18,2	7,8	11,3	0,0	0,0	33,8	0,0	16,8	
	30,2	r. tak	29,9	32,0	36,4	38,8	22,5	100,0	0,0	0,0	0,0	33,7	
	27,0	tak	15,1	32,0	18,2	15,5	56,3	0,0	0,0	33,8	100,0	50,0	25,3
2,4	tp	0,0	7,2	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 9		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:											
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo	
Rozprze-strzelenianie się jakiejś choroby zakaźnej, epidemia	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5	
	13,5	nie	17,6	14,2	9,1	15,5	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0	16,8	
	39,0	r. nie	39,9	18,0	45,5	62,1	33,8	100,0	0,0	45,1	0,0	50,5	
	12,7	50%	15,1	14,4	9,1	7,8	22,5	0,0	0,0	11,3	0,0	8,4	
	24,6	r. tak	22,3	42,8	18,2	7,8	22,5	0,0	0,0	22,5	100,0	16,8	
	6,3	tak	2,5	3,6	18,2	7,8	11,3	0,0	0,0	11,3	0,0	8,4	
4,0	tp	2,5	7,2	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	
Zagrożenie 10		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:											
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo	
Atak terrorystyczny w Polsce	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5	
	5,6	nie	10,1	3,6	9,1	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	28,6	r. nie	32,4	21,6	36,4	38,8	22,5	0,0	0,0	33,8	0,0	25,3	
	19,8	50%	19,8	21,6	9,1	23,3	11,3	0,0	0,0	22,5	0,0	16,8	
	28,6	r. tak	24,8	28,4	18,2	15,5	33,8	100,0	0,0	45,1	100,0	50,0	33,7
	13,5	tak	5,0	18	27,3	15,5	33,8	0,0	0,0	0,0	0,0	16,8	
4,0	tp	7,8	7,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zagrożenie 11		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:											
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo	
Chaos polityczny w Polsce	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5	
	6,3	nie	5,0	18,0	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	9,5	r. nie	5,0	18,0	0,0	7,8	11,3	0,0	0,0	11,3	0,0	16,8	
	19,8	50%	15,1	21,6	27,3	31,1	11,3	0,0	0,0	45,1	0,0	8,4	
	30,2	r. tak	42,5	18,0	36,4	38,8	11,3	100,0	0,0	22,5	0,0	25,3	
	32,5	tak	32,4	21,6	36,4	23,3	45,1	0,0	0,0	22,5	100,0	100,0	50,5
1,6	tp	0,0	3,6	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Zagrożenie 12		W wyborach parlamentarnych 2015 roku głosowałem na:										
		PO	PiS	N	ZL	K15	KOR	PR	PSL	ng	nw	bo
Konflikty między grupami etnicznymi, religijnymi w Polsce	100	31,8	22,2	8,8	10,3	7,1	0,8	0,0	7,1	0,8	1,6	9,5
	21,4	<i>nie</i>	24,8	32,0	9,1	15,5	11,3	0,0	0,0	22,5	0,0	16,8
	42,0	<i>r. nie</i>	42,5	35,6	45,5	54,4	22,5	0,0	0,0	67,6	0,0	50,5
	10,3	50%	17,6	10,8	0,0	7,8	1,3	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
	12,7	<i>r. tak</i>	7,6	14,4	0,0	15,5	45,1	100,0	0,0	0,0	0,0	16,8
	7,9	<i>tak</i>	2,5	3,6	27,3	7,8	11,3	0,0	0,0	11,3	100,0	8,4
	5,6	<i>tp</i>	5,0	3,6	18,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	8,4

Źródło: wyniki badań własnych.

Najliczniejszą grupę stanowili radni głosujący w 2015 roku na Platformę Obywatelską, których zdaniem najpoważniejsze zagrożenie stanowiły: możliwość wystąpienia chaosu politycznego (74,9%), problemy demograficzne społeczeństwa (57,6%) oraz niepokoje i protesty społeczne (54,7%).

Zwolennicy Prawa i Sprawiedliwości stopniowali intensywność potencjalnych zagrożeń inaczej, uznając za priorytetowe: atak cybernetyczny (64,4%) i masową migrację uchodźców (64%).

Osoby głosujące w wyborach parlamentarnych na Nowoczesną obawiały się przede wszystkim chaosu politycznego (72,8%), kryzysu finansowego (72,8%) oraz wzrostu przestępczości (63,7%).

Radni o lewicowych preferencjach zwracali uwagę na chaos wywołany sporami politycznymi (62,1%) i migrację osób z terenów objętych konfliktami zbrojnymi (54,3%).

Wyborcy ruchu Pawła Kukiza dostrzegali największe zagrożenia w zapaści demograficznej i migracji uchodźców (po 78,8%), jak również w atakach cybernetycznych oraz terrorystycznych (po 67,6%). Ponad połowa z nich zwracała też uwagę na możliwość wybuchu konfliktu pomiędzy grupami etnicznymi i religijnymi, chaos polityczny, niepokoje i protesty społeczne oraz złe warunki życia.

Priorytetowym niebezpieczeństwem dla sympatyków PSL były zagrożenia demograficzne – aż dwie trzecie sympatyków tej partii (67,6%) niepokoiła się tym problemem.

Jak można było się spodziewać, preferencje partyjne radnych okazały się jednym z czynników zdecydowanie różnicujących postrzeganie zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski. Intensywność postrzegania niektórych zagrożeń była jednak dość zaskakująca. Niebezpieczeństwa demograficzne dostrzegało „tylko” 39,2% zwolenników PiS oraz aż 57,6% sympatyków PO i 54,6% – Nowoczesnej.

Podsumowanie wyników badań

Przeprowadzona analiza pokazała, że radni oceniali wysoko poziom bezpieczeństwa Polski. W porównaniu do respondentów CBOS ich pozytywna ocena była wyższa o 4 punkty procentowe. Potwierdziła się przyjęta hipoteza, iż samorządowcy w sposób bardziej wyrazisty akcentowali możliwość wystąpienia pewnych zagrożeń. Dotyczyło to zwłaszcza niebezpieczeństwa pojawienia się chaosu politycznego, zagrożeń cybernetycznych, prawdopodobieństwa ataku terrorystycznego, migracji uchodźców, ale także niebezpieczeństw o charakterze finansowym czy nawet epidemiologicznym.

Na wyższy poziom obaw względem pewnych zagrożeń mogła mieć wpływ zmieniająca się sytuacja zewnętrzna czy też eksponowanie jej w mediach polskich. Wydaje się, że wysoki poziom prognozowania niebezpieczeństw związanych z chaosem politycznym czy napływem uchodźców w pewnym stopniu mógł być następstwem także i takich przyczyn.

Z kolei zagrożenia cybernetyczne, epidemiologiczne czy finansowe mogły zostać ocenione przez radnych jako bardziej prawdopodobne z uwagi na wyższy stopień wiedzy samorządowców na temat przygotowania państwa do przeciwdziałania im na szczeblu lokalnym (czy raczej wiedzy o mankamentach w tym przygotowaniu).

Eksponowanie niebezpieczeństw zewnętrznych w stosunku do środowiska lokalnego (uchodźcy, chaos polityczny) w zasadzie potwierdziło także drugą hipotezę – na poziom tych zagrożeń radni nie mieli wpływu. Z pewnością jednak samorządowcy mają pośredni wpływ na zabezpieczenie dostaw energii w miejscowościach, w których wypełniają funkcje samorządowe (np. poprzez wpływ na modernizację infrastruktury do jej przesyłania). Zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym nie były jednak uznawane za priorytetowe.

Na postrzeganie zagrożeń wpływ miała płeć radnych – kobiety zdecydowanie wskazywały na problemy polityczne, mężczyźni obawiali się również problemów w sferze społecznej. Długość zasiadania w radzie powoduje spoglądanie na zagrożenia przez pryzmat własnych doświadczeń (np. większy stopień dostrzegania zagrożeń cybernetycznych). Intensywność wskazywania potencjalnych zagrożeń była również skorelowana z preferencjami partyjnymi radnych. Jak można było przewidywać, sympatycy PO i Nowoczesnej bardzo mocno eksponowali możliwość wystąpienia chaosu politycznego – zgodność poglądów z oficjalnym

przekazem tych partii niewątpliwie świadczyć mogła o zdyscyplinowaniu samorządowców popierających te formacje w wyborach parlamentarnych. Z drugiej jednak strony, radni głosujący w 2015 r. na PiS, a więc partię, która bardzo akcentowała zagrożenia demograficzne i zaproponowała konkretne przeciwdziałania im (program 500+) nie uznawali tego typu niebezpieczeństw za priorytetowe – co ciekawe, w przeciwieństwie do stronników PO i Nowoczesnej.

Reasumując, wpływ na ocenę bezpieczeństwa Polski i potencjalnych jego zagrożeń u samorządowców mają nie tylko przesłanki charakteryzujące poszczególnych radnych (płeć, wykształcenie, staż samorządowy), ale też sympatie polityczne. Jak już wskazywano, sposób w jaki radni postrzegali zagrożenia wynikał również z obiektywnego zwiększenia się pewnych niebezpieczeństw (lub medialnym ich eksponowaniem). Niewątpliwie jednak rezultaty badania radnych pokazały, iż intensyfikacja ocen o możliwości pojawienia się konkretnych zagrożeń była w pewnym stopniu następstwem profesjonalizacji respondentów samorządowych. Wiedza i doświadczenie (Magiera, 2015, s. 228), a także świadomość tego jak funkcjonuje państwo, choćby w skali lokalnej, przyczyniała się do realnej oceny potencjalnych niebezpieczeństw.

Bibliografia

- Bonislawska B. (2012), *Zadania administracji samorządowej w zakresie bezpieczeństwa lokalnego*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie”, seria „Administracja”, z. 1 (2).
- Drzonek M. (2014), *Partie w masce niepartyjności – uwagi o komitetach niby-bezpartyjnych w elekcjach prezydentów miast*, w: *Partyjnie czy bezpartyjnie? Szkice o zdobywaniu władzy lokalnej*, red. M. Drzonek, WNUS, Szczecin.
- Klamut R. (2012), *Bezpieczeństwo jako pojęcie psychologiczne*, Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej „Ekonomia i Nauki Humanistyczne”, z. 4 (19).
- Korzeniowski L. (2000), *Zarządzanie bezpieczeństwem. Rynek, ryzyko, zagrożenie, ochrona*, w: *Zarządzanie bezpieczeństwem*, red. P. Tyrała, PSB, Kraków.
- Korzeniowski L. (2001), *Zarządzanie bezpieczeństwem. Od ryzyka do systemu*, w: *Zarządzanie bezpieczeństwem. Prace edukacyjne*, red. L. Korzeniowski, LIPORT LFK, Kraków.
- Letkiewicz A. (2012), *Współpraca Policji i straży gminnych/miejskich*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, Szczytno.
- Lewicka M. (2006), *Dwa miasta – dwa mikrokosmosy. Wrocław i Lwów w pamięci swoich mieszkańców*, w: *My Wrocławianie. Społeczna przestrzeń miasta*, red. P. Zuk, J. Pluta, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław.

- Magiera M. (2015), *Postrzeganie bezpieczeństwa a potrzeba mentalnej modernizacji administracji publicznej*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, nr 2.
- Misiuk A. (2008), *Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa.
- O ubóstwie*, eapn.org.pl, <http://www.eapn.org.pl/o-ubostwie/statystyki/>, 5.03.2016.
- Ocena stanu bezpieczeństwa państwa. Raport z badania sondażowego przeprowadzonego przez CBOS w 2014 roku na zlecenie Biura Bezpieczeństwa Narodowego* (2014), https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/05/ocena_stanu_bezpieczenstwa_panstwa.pdf, 3.03.2016.
- Przygotowanie systemu ochrony ludności przed klęskami żywiołowymi oraz sytuacjami kryzysowymi* (2013), nik.gov.pl, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,5308,vp,6885.pdf>, 5.03.2016.
- Skrabacz A. (2007), *Bezpieczeństwo, obrona narodowa i obronność*, w: *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, red. K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek, Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała.
- Suchorzewska A. (2010), *Ochrona prawna systemów informatycznych wobec zagrożenia cyberterroryzmem*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Ura E. (1997), *Prawo administracyjne*, cz. II, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, Rzeszów.
- Ustawa z 8 grudnia 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.
- Wierzbowski M. (2009), *Prawo administracyjne*, Lexis Nexis, Warszawa.

Perception of security by local government officials – research conclusions

Summary

The paper demonstrates the results of research on the perception of security by councilors in selected municipalities and cities in the West Pomeranian Region and Lubuskie Region. The survey was conducted at the turn of 2015 and 2016 and involved 126 councilors – 78.26% of those who formally worked in the surveyed councils. The results of the survey were compared to the findings of the study of Poles conducted by the CBOS at the end of 2014. The analysis showed that the councilors' assessment of security and factors threatening security varies. Councilors were more concerned about the political chaos in Poland, the influx of refugees, as well as cyber-attacks and terrorist threats. Their views were also shown to have been affected by such factors as gender, the number of terms in a local government and political preferences.

Key words: local government, councillors, security, security threats

